

נר לדוד - גליון 18

י"ג אב תשפ"ג

רזא דשבת

השבת עדיין עמדה בפניה, רוויית שירה, עטופת כיסופין, כשניגונים נוטפים ממנה טיפין טיפין.

היא עמדה שפופה על גבי שלשה ראשים, שהצטופפו לטריגון מחושק במחשבת-שבת. החול, שכבר עמד וארב מאחורי הדלת, לא ניסה להפריע לדומיית השבת שאפפה עדיין את כולם. אף הניגון החרישי לא נשמע בחלל, רק רטט בתוך הלב, כאילו נתיירא להופיע בפומבי בשעת רעוא דרעיון זו.

— לאן אנו הולכים כעת?

החול אורב ליד הדלת, והוא מתקרב יותר ויותר אל שלשת הראשים שנצמדו יחדיו, כדי להשאיר עוד רגע ועוד רגע בצילא דמהימנותא, אף שלא ידעו כיצד מתגברים על הגעגועים שנצטברו דוקא ברגעים אלה; אף שלא ידעו אלה שלשת הראשים שהצטנפו לחטיבה אחת, היכן להניח את המחשבה של שבת, כאשר היא מסרבת ללכת.

אבל השבת טרם הפסיקה את שירתה. שלושה כוכבים בינוניים כבר מזמן הבהבו בשמים וניסו להציץ לתוך החלון ולהודיע על הופעתם, אבל שלושת הראשים הדביקים לא שעו להם. וכי מה להם ולחול?

*

השבת עדיין שרויה בפניה ועמה שלושת האנשים, שראשיהם כה התקרבו זה לזה עד שנבצר מן החול המתדפק בחוץ להפריד ביניהם.

מושיט אהרן את ידו אל שלמה ואומר:

— כף יד זו כשרה לגריפת ממון, מסוגלת לגרוף זבל ברחוב; או, להבדיל בין קודש לחול, לעלעל בספרים הקדושים!

בס"ד

אחת מיכולותיו יוצאות הדופן של הסופר רבי דוד זריצקי ז"ל היה להפוך תמונה אחת, הבזק של רגע, לסיפור, להתרחשות, למעשה שהיה.

כזו היא הרשימה שלפניכם.

אין לנו עדות על הנסיבות אך ניתן לשער כי במוצאי שבת אחת, בשעת רעוא דרעיון, נכנס הסופר לבית הכנסת לתפילת ערבית, ועיניו קלטו מראה של שלשה יהודים טהורים שסיימו זה עתה סעודה שלישית, יושבים יחדיו רכונים על גבי ספר ומשוחחים שיחת קודש.

אדם מן השורה, היה רואה אף הוא את המראה הזה, אך לא היה יודע שהוא רואה, כי מבחינתו בתמונה זו אין שום דבר מסעיר, והיה ממשיך לתומו להמתין ל'והוא רחום' של מוצאי השבת, אך עיניו ולבו של ר' דוד אינן כשל כל אדם, הוא עצר באחת אל מול המחזה, בעיני רוחו הוא ראה את המלאכים המתגודדים סביבם להקשיב לקולם, לבו הגדול ראה כאן חזיון מרתק, משהו שיש לספר עליו, תמונה המסמלת קדושה ואצילות מעולמות עליונים.

קדושתה הנשגבת של השבת, עומק נשמתם של בניה, ומבט של כיסופים מלא זוך יהודי, מתמזגים ביד אמן לרשימה, לסיפור, שאינו אלא ציור במילים, ציור במכחול הלב.

בברכה

מערכת "נר לדוד"

מסתכל משה על רגלו שמתחת לשולחן ואומר לשני חבריו:

— רגל זו, עשויה לדדות על פני הארץ, היא יכולה לרוץ לרע או לבעוט במישהו, כדי שהלה יתגלגל מחמת הבעיטה ויפול לשאול תחתיה... אך היא מסוגלת לרוץ לגמול חסד, לרדוף אחרי כל דבר מצוה!

מרים שלמה את עיניו כלפי הפינה שבה השבת עדיין מצטופפת בבגדי חור כרפס ותכלת, ואומר:

— משום שהשבת נמצאת בינינו עדיין, אין לנו לדבר אלא על הנשמה. נשמה זו שנתת לי, טהורה היא. היכן טהרתה. ר' משה? כשאנו הולכים ערב שבת קודש למקוה, כדי להתלבש בניצוצי השבת המתקרבת אלינו, האם גם הנשמה טובלת עמנו. או שמא אנו משאירים אותה בחנות, כדי שהיא, בינתיים, תמכור את הסידיקית או את מיני המרכולת שאנו מתפרנסים מהם?

ושבת מלכתא, בטרם צאתה, היתה מקשיבה לשיחת רעים זו והיא מחייכת:

— ראו את היהודים הללו! פשוטי עם, שראשיהם מוצבים ארצה וציציותיהם מגיעות לשמים. והנה הם יושבים כאילו הם יחידים בעולם כולו. כאילו חבל להם מן השבת, אשר הם ורק הם, היחידים המקבלים אותה, והם היחידים המלווים אותה...

כי הרי שבת זו, כאילו ראשונה היא. ראשונה מאז ששת ימי בראשית. שום אדם, עד לאותם שלושת היהודים הצמודים זה לזה, לא ראו ולא ידעו על השבת. רק הם, שלשת היהודים הפשוטים, קיבלו עליהם לראשונה את השבת על שכמם, על ראשיהם, בכל אבריהם.

והרי הם יושבים צפופים, שפופים, כשהשבת עדיין שומרת על הבל פיהם. וקושרים עצמם אל השבת לבל תלך, אלא אם כן היא תעניק להם 'השראה שבתית' לכל ימות השבוע.

פותח אהרן את פיו ואומר לשלמה:

— אין זאת כי זה שער השמים, ואנו עומדים עכשיו, ברגעים אלו בפתח השער הפתוח. בואו ניכנס, שמא נאחר...

*

מרים משה את עיניו. עינים אלו פשוטות הן, כפשטות הבריאה המתקפלת בתוך עצמה ומסתכלת מתוך העיניים הללו – ומסתכל על אהרן ועל שלמה. והנה הראשים שלהם דבוקים זה בזה ונראה כאילו הם ראש אחד, מסתכל משה בעיניים הפשוטות שלו בעיני השבת שכבר פינתה את פינתה לעבר בואו של החול – ואומר:

— הרי אני כבן אלף אלפי שנים. הריני כאדם הראשון שנולד בששת ימי בראשית ואני כבן חמשת אלפים שבע מאות שלשים ושש שנה, ולא זכיתי לראות את העולם כשהוא צמוד אל עצמו ומדבר בלשון מובנת לי. רק רגעים אלו, לפני שהשבת פונה אל העולם העליון, בא העולם הזה ומתייצב מולי ומבקש היתר כניסה...

— אוהו, מצטחקים שלושתם כאחד, משה ואהרן ושלמה – אוהו, וכי מה לנו ולעולם? אלא אם כן יהיה כיום שכולו שבת!

הרימו משה ושלמה ואהרן את עיניהם, שעדיין זיו של שבת בהק מהן; הרימו אהרן ושלמה ומשה את עיניהם, שעדיין קדושה של שבת האירה בהן; הרימו שלמה ואהרן ומשה את עיניהם, ועדיין השבת מרפרפת עליהם. והנה הם נשארים לבד עם החול.

— וי – נשמע הקול יוצא מבין שלושתם, שוב אנו חוזרים אל החול, ושוב יתקע בנו החול את שיניו ואף לא נרגיש כיצד נוגסים השיניים את הבשר החי.

— מה יהיה עם שלשתנו? שלושה יהודים פשוטים, שזה עתה נמצאו בתוך השבת והנה הם מוצאים לישרף באש שאיננה על המזבח אלא אש שמתחת לדוד של תפוחי האדמה?

והשבת עדיין מרפרפת, נוגעת ואינה נוגעת בטפח של למעלה מראשי שלושת היהודים הפשוטים הללו. והם אינם יודעים מה לעשות עם נשמתם היתירה שבאה אליהן ואינה חפצה ללכת בכדי. והנשמה אווררה אותם, החדירה בהם את העילאיות שיש ביהודים הפשוטים. מה יעשו שלא תצא מהם, שלא תעזוב הנשמה היתירה אותם?

הרימו שלשתם ביחד את עיניהם כלפי מעלה והטילו מבט מלא בקשה על השבת. מבט מלא בקשה שלא היה בו מאומה מלבד הבקשה, וצל של דמעה. אבל הרי אסור לבכות, כאשר השבת עדיין נמצאת בתוך התחום.

אמרו: מה נעשה להם לאותם שלושה יהודים פשוטים שאינם רוצים להיפרד מן השבת?

אמרו: אל תצא השבת מכאן, עד שתיקח את היהודים עמה. כדי שיהיו לה צוותא בדרך למעלה אל מקורה.

נטלה השבת את שלושת היהודים הפשוטים עמה בדרך, נטלה אותם ביחד, כפי שישבו ליד השולחן של הסעודה השלישית, כלומר: ראש ליד ראש, צפופים ביחד, שחוחים קימעה מחמת המורא והכבוד, אבל דבוקים עד שכמעט ואין להפריד בין הדבקים.

*

נטלה אותם השבת יחד והלכה עמם.

ומאז, כשאתם רואים יהודים יושבים בימות החול, ראשיהם שפופים, עיניהם יגעות, קמטי הפנים מזקינים את חזותם, והם חטיבה אחת של דאגה וצער, אל תאמרו כי אלו שלושת היהודים שאנו דברנו עליהם. כי הם, אותם שלושת היהודים שדברנו עליהם, נמצאים בחברת השבת ובמחיצתה תמיד. וכי אפשר אחרת ליהודים כאלה?

אבל אותם המקומטים, המודאגים, שפניהם צער, ועיניהם דאגה, לפנייהם דמעה ואחריהם אנחה. הם האברים הגשמיים של היהודים הללו, הקרקפת, החזה, פרקי ידים ורגליים, עצמות השלד – אלו שאתם רואים אותם...

ואילו הם עצמם, על מהותם ועל נשמותיהם – נמצאים תמיד במחיצת השבת.

וכי אפשר אחרת ליהודים כאלה?

*

הוא שאנו אומרים: רזא דשבת.

והבן!

בית יעקב. גליון 190-189, חשון-כסלו תשל"ו

להוספה לרשימת התפוצה
נא שילחו את המילה "הוספה"
לתיבת המייל "נר לדוד" – nerledovid@gmail.com